

SUA ȘI POLITICA SMART POWER

Prof. Vasile SANDOR

Liceul Teoretic „Ștefan Odobleja”, București

În condițiile în care imaginea și influența SUA s-au deteriorat peste tot în lume, la începutul anilor 2000, Centrul pentru Studii Strategice și Internaționale (CSIC) al Statelor Unite ale Americii a înființat, în 2006, o Comisie Bipartisană pentru Smart Power, cu scopul de a formula o viziune care să orienteze angajamentele globale ale SUA și de a elabora un set de reguli pe baza cărora următorul președinte al Statelor Unite ale Americii, indiferent de orientarea sa politică, să poată implementa politica smart power.

Printre premisele care au stat la baza creării acestei comisii au fost sondajele de opinie care indicau deteriorarea imaginii SUA și a poporului american pe plan mondial. Președintele George W. Bush era perceput ca o amenințare pentru lume, prin comparație cu președintele Iranului, Mahmoud Ahmadinejad, și cu cel al Coreii de Nord, Kim Jong Il.

În acest context, Comisia a apreciat că liderii americani au obligația să promoveze o viziune politică pozitivă, mai puternică decât războiul împotriva terorismului.

Cuvinte-cheie: război, influență, politică pozitivă, smart power, politică publică.

INTRODUCERE. HARD POWER/SOFT POWER/SMART POWER

Conceptul de *smart power* a fost introdus la sfârșitul anilor '80 de către Joseph Nye jr., fost Secretar adjunct al Apărării în cadrul administrației Clinton, în antiteză cu *hard power*, care constă în folosirea forței și în (atingerea obiectivelor prin) achiziționare/cumpărare. De asemenea, conceptul este considerat „*a doua față a puterii*” (Bachrach, Baratz, 1962, pp. 947-952), care permite obținerea indirectă a obiectivelor politice, și nu numai, prin: cultură – apreciată și acceptată dincolo de frontiere –, valorile politice, subînțelese pozitive și superioare, practicate în interiorul statului și în afara acestuia, și politica externă, atunci când aceasta este percepută ca legitimă și morală.

Soft power derivă din valori, cultură, instituții și comportamentul acestora, care emană atât de la societate, cât și de la guvern. Statele Unite au acumulat *soft power* în timpul secolului 20, pentru că: au acționat pe linia idealurilor lor democratice fondatoare; și-au etalat valorile prin programe precum Planul Marshall; și-au propagat o cultură și un stil de viață atrăgătoare, ambele prin programe guvernamentale și prin intermediul media, precum *Vocea Americii* și *Radio Europa Liberă/Radio Liberty*. *Soft power*-ul american a fost cel mai puternic, din punct de vedere strategic, în Japonia și în Europa, deși fenomenul a fost global.

Din 1953 până la unificarea cu Departamentul de Stat, Agenția de Informații a SUA (United States Information Agency – USIA) a dirijat cea mai mare parte a diplomației publice a Statelor Unite și i-a dezvoltat *soft power*-ul. Cu toate că nu a fost perfectă, Agenția a obținut o performanță credibilă spunând lumii povestea Americii prin programele culturale, educaționale, informaționale. Agenția, cu mai multe posturi în lume decât oricare altă agenție guvernamentală, a desfășurat cea mai mare operațiune de politici publice a oricărei națiuni, de asemenea cel mai mare editor și un formidabil difuzor de emisiuni radio (broadcasting). O analiză relativ recentă a lui Nicholas Cull (2006) a evidențiat însă contrastul dintre performanțele din timpul războiului din Golf (1991) și eșecurile de la începutul anilor 2000 (Ibid., vol. 15). Declinul a început în anii '90, când executivul și legislativul nord-american au decis că nivelul de finanțare a politicilor publice nu (mai) era necesar și USIA a suferit reduceri severe și chiar o formă de marginalizare. Funcția de radiodifuziune a fost integrată într-un sistem de radiodifuzori non-militari ai guvernului american, iar funcția de politici publice nu a avut efectul scontat în cadrul tradiționalistului Departament de Stat pentru Cultură.

DECLINUL IMAGINII SUA ÎN LUME

Un număr important de studii din prima parte a anilor 2000 arătau că politicile publice de integrare manifestau deficiențe de planificare și coordonare strategice la nivel de guvern, în Departamentul de Stat și între state și ambasade. Cea mai serioasă problemă a rămas inadecvarea personalului și a programului de resurse pentru a susține o minimă mobilizare în lume. Congresul aloca aproximativ 630 de milioane de dolari Departamentului de Stat pentru politici publice și cca. 645 de milioane pentru radiodifuziunea civilă, în total 4% din totalul bugetului cheltuielilor pentru problemele internaționale și 0,6% din bugetul Pentagonului (*An American Budget*, 2018). Acestea, în contextul în care SUA cheltuiau pentru politicile publice aceeași sumă ca și Marea Britanie și Franța, în pofida faptului că Statele Unite sunt de cinci ori mai mari decât cele două și aveau probleme de credibilitate mult mai mari. Dacă SUA ar fi cheltuit în lumea musulmană cât a cheltuit în Germania și în Japonia în perioada postbelică, bugetul ar fi trebuit să fie de 7 miliarde de dolari! (Smith, 2007).

Smart power, pentru SUA, este o combinație între *hard power*, care presupune dezvoltarea unei strategii integrate, *resurse* și *un set de instrumente* pentru atingerea obiectivelor. Este o abordare care subliniază necesitatea unei armate puternice, dar și investiții masive în alianțe, parteneriate și instituții la toate nivelurile, pentru a extinde influența SUA și stabilirea legitimității acțiunilor americane. Furnizarea binelui, la nivel global, este scopul principal al acestui efort, pentru că ajută SUA să reconcilieze puterea lor copleșitoare cu interesele și valorile restului lumii.

Există, însă, trei obstacole majore. Politica externă a SUA a tins să supraliciteze *hard power*, pentru că era mai directă, iar *smart power* presupune dezvoltarea unei strategii integrate. Pentagonul este structura cel mai bine pregătită și cu cele mai mari resurse din cadrul guvernării federale. Drept urmare, tinde să ocupe fiecare „*gol*” pe care instituțiile civile ar fi trebuit să-l ocupe. SUA trebuie să-și mențină superioritatea militară, dar, în contextul actual, sunt limite în ceea ce *hard power* poate obține pe cont propriu.

Politica externă a SUA caută să dezvolte instrumente *soft power*. Instrumentele diplomatice și asistența externă sunt, de multe ori, direcționate către state care sunt în competiția pentru putere cu actori non-statali în interiorul granițelor lor. Diplomația și asistența externă sunt, adesea, subfinanțate și puțin utilizate. Aceste instrumente sunt neglijate, în parte, din cauza dificultății de a demonstra impactul lor pe termen scurt în cazul provocărilor critice.

Politicile externe ale SUA sunt fracturate și compartimentate. Coordonarea, acolo unde există, are loc la un nivel relativ inferior sau, altele, la un nivel foarte înalt al administrației, ambele făcând, în situații de criză, imposibilitatea planificării pe termen lung (CSIS, 2017).

Situația în politica externă a SUA s-a schimbat în timpul în care Karen Hughes a fost subsecretar de stat pentru diplomație publică și afaceri publice, după ce postul a fost liber aproape jumătate din timpul primului mandat al președintelui George W. Bush. După un an de mandat, Hughes a proiectat mai multe schimbări concrete în sensul aplicării politicii *smart power*. Din 2002 până în 2006, finanțarea programelor de schimburi educaționale și culturale a crescut cu 25% în Orientul Mijlociu și cu 39% în Asia de Sud, iar finanțarea pentru politici publice a cunoscut o creștere de 21%, cu toate că numărul funcționarilor (officers) a rămas neschimbat. 21 de unități de reacție rapidă (rapid response) au fost stabilite în Bruxelles și în Dubai, ultima înzestrată cu un funcționar de diplomație publică vorbitor fluent al limbii arabe, care avea apariții la postul de televiziune Al-Jazeera și la alte canale din Orientul Mijlociu. Ambasadorii puteau, acum, pleda în public pentru politicile SUA în mod direct în presă, contrar regulilor anterioare. Guvernul SUA a invitat musulmani americani, oameni de afaceri și personalități culturale să ia parte activă la răspândirea mesajului SUA în lume. Hughes a stabilit un mecanism de coordonare a diplomației publice în cadrul guvernului, îndeosebi între Departamentul de Stat și cel al Apărării. Mai mulți funcționari (officers) au fost pregătiți în abilitățile diplomației publice, șefii-cheie ai diplomației publice fiind capabili să intre în structurile de decizie politică.

Cu toate că Hughes a fost criticată pentru lipsa de pricepere în problemele internaționale, abordarea în stil campanie și concentrarea ei pe proiecte în loc de strategie, implementarea acestor schimbări a înviorat totuși diplomația publică. Datorită activității lui Karen Hughes, mesajul SUA către lume a devenit mai bun.

O mare parte din lume privește astăzi negativ Statele Unite, considerându-le periculoase și imprevizibile. Sondaje recente din toată lumea confirmă continuarea deteriorării imaginii SUA în opinia publică mondială, trend accentuat odată cu alegerile din SUA, din anul 2000, accelerat brusc în 2003, din cauza prezenței americanilor și aliaților lor în Irak.

SMART POWER ȘI REFACEREA IMAGINII SUA ÎN LUME

Încercările curente de a edifica un suport pentru politica SUA și valorile americane, de la diplomația publică mondială a Departamentului de Stat la afacerile publice ale Departamentului Apărării în zone de război, au eșuat, ca și în a inversa atitudinile negative antiamericane atât de severe, încât contracarau abilitatea SUA de a-și realiza obiectivele de politică externă. Forțele antiamericane au obținut un avantaj pe seama prăbușirii popularității SUA în lume, făcând din antiamericanism o amenințare la adresa securității acestora.

Guvernul SUA ar fi trebuit să întreprindă imediat pașii necesari pentru recâștigarea credibilității americane în lume. Administrația Bush ar fi trebuit să revizuiască o parte dintre politici și să-și modereze stilul discursului internațional, pentru a recâștiga bunăvoința dobândită de SUA.

Era esențial să se pună mult mai mult accent pe diplomația publică. În plus, Congresul și puterea executivă ar fi trebuit să utilizeze următorii doi ani pentru a restructura instrumentele *soft power* ale aparatului administrativ, făcându-le mai eficiente și puternice (Smith, Ibid.).

America se afla pe un loc inferior în sondaje. Centrul de Cercetare Pew a demonstrat, în 2006, ceea ce arătau sondaje din anii anteriori: faptul că opinia publică mondială s-a întors cu tărie împotriva Statelor Unite. Atitudinea favorabilă față de acestea s-a deteriorat în aproape toate țările chestionate din Europa, Asia și, mai ales, din Orientul Mijlociu. Statele Unite nu au fost niciodată atât de nepopulare în Europa de Vest. Chiar în Regatul Unit, 41% dintre cei chestionați credeau că Statele Unite erau o amenințare mai mare pentru pacea mondială decât Iranul (The Guardian, 2006).

În 2008, Andrew Kohut și Richard Wilke, directorul și directorul-asociat al Institutului Pew Global Attitudes Project, au rezumat constatările Institutului despre declinul imaginii SUA între 2002 și 2007, în urma unei ample cercetări (*All the world is a stage*). Concluziile lor au fost cât se poate de simple: imaginea SUA, în mare parte a lumii islamice, rămânea abisală. Pew a aplicat chestionare unui număr de 47 de țări. În 9 țări, mai puțin de 30% din populație a evaluat pozitiv SUA, Turcia a evaluat cel mai puțin favorabil, cu 9%, apoi Teritoriile Palestiniene, cu 13%, Pakistan și Maroc cu 15%, Argentina cu 16%, Iordania cu 20%, Egipt cu 21%, Malaezia cu 27% și Indonezia cu 27%.

Studiul a reliefat, în același timp, că sprijinul pentru terorism a scăzut dramatic în multe state islamice, că mai puțini musulmani considerau suicidul cu bombă justificabil și că *încrederea în Osama bin Laden a scăzut* (IPDGC). Majoritatea țărilor chestionate priveau, la acea dată, China mai favorabil decât Statele Unite. În Turcia, ceva mai mult decât în sondajul anterior, 12% dintre cei chestionați aveau o opinie favorabilă față de Statele Unite, comparativ cu 2%, în 2000. În Indonezia, atitudinea favorabilă a scăzut de la 75%, în 2000, la 15% în 2003, crescând, apoi, în 2006, la 30% (Ibid.).

Un sondaj comandat de ziare din Canada, Marea Britanie și Mexic, în 2006, releva că președintele George W. Bush era perceput ca o amenințare pentru lume, prin comparație cu președintele Iranului, Mahmoud Ahmadinejad, cu cel al Coreii de Nord, Kim Jong Il, și cu conducătorul Hezbollah, Hassan Nasrallah. Evaluările de favorabilitate față de americani, în 2005, au scăzut în nouă din cele douăsprezece țări chestionate. După o memorabilă afirmație a ziaristului Roger Cohen, de la *New-York Times*, lumea „a încetat să cumpere povestea americană”.

O listă de reclamații suplimentare completează imaginea. Opinia lumii acuza administrația George W. Bush pentru unilateralism și preempțiune, pentru sprijinul ferm pentru statul Israel și dispreț pentru organizațiile internaționale. Decizia administrației Bush de a se retrage din Protocolul de la Kyoto și negarea amenințării încălzirii globale au fost întâmpinate cu consternare de către state asiatice-cheie și aliații europeni, generând o iritare suplimentară.

Rezervele de bunăvoință constituite în decenii s-au evaporat, la fel ca și simpatia mondială resimțită pentru Statele Unite imediat după 11 septembrie 2001. Mulți americani sunt de acord cu faptul că sentimentele antiamericane se desfășoară istoric în cicluri și sunt parte din povara oricărei mari puteri. Câteodată, antipatia prezentă față de Statele Unite contrazice optimismul și este puțin probabil să scadă fără măsuri energice de corecție.

Raportul final al Proiectului Princeton asupra securității naționale, realizat de G. John Ikenberry și Anne-Marie Slaughter (*Forging a World of Liberty Under Law: U.S. National Security in the 21st Century*, 2006), oferă o strategie creată pentru o lume căreia îi lipsesc principiile unei organizări unice, ca antifascismul sau anticomunismul. Constatările sunt orientate pe șase criterii: implementarea de diverse instrumente în diferite situații, conform constatărilor de moment, combinarea hard power cu soft power, cadre ale cooperării bazate mai degrabă pe interes și speranță decât pe teamă, întărirea capacității, integrității și răspunderii interne ale altor guverne și adaptarea la o lume în care informațiile circulă instantaneu, actorii le răspund, de asemenea, instantaneu și mici unități specializate se reunesc pentru scopuri definite pentru un timp limitat (Ikenberry, 2006).

În numărul de iarnă/primăvară al *Georgetown Journal of International Affairs*, fostul ambasador al SUA în Republica Moldova, Pamela Hyde Smith, susținea că abordările de atunci privind susținerea politicilor SUA și valorilor americane în străinătate nu au reușit să inverseze atitudinile negative față de statul nord-american, aserțiune susținută de sondajele de opinie ale căror rezultate au fost publicate de Globe Scan și Programul Universității din Maryland privind atitudinile politice internaționale (23 ianuarie 2007), care confirmă observațiile ambasadorului.

Imaginea Americii în străinătate – cu foarte puține excepții – își continua evoluția în spirala descendentă. Și, după cum subliniază ambasadorul Smith, „*forțele antiamericane profită de prăbușirea popularității SUA de pe glob, făcând din antiamericanism o amenințare la adresa securității naționale*”. (Smith, Ibid.) Manifestul de cinci pagini al organizației Lupta Revoluționară – un grup terorist grec, care și-a asumat responsabilitatea pentru un atac cu rachetă asupra Ambasadei americane din Atena, pe 12 ianuarie 2007 – este cea mai recentă confirmare a evaluării sale sumbre.

Politicile externe ale unui stat exercită cea mai puternică influență; puține societăți străine vor aproba politicile SUA dacă ele cred că acestea sunt împotriva intereselor lor. Spre exemplu, în lumea musulmană, războiul SUA contra terorismului era perceput ca fiind îndreptat împotriva islamului, exacerbând accentele antioccidentale ale fundamentalismului islamic (Ibid.).

Ikenberry și Slaughter au furnizat o analiză prospectivă asupra amenințărilor și oportunităților secolului 21, guvernare, soft power, diplomație publică, tehnologiile informației și implicațiile abundenței de informații (2006, Ibid.). Cei doi autori au arătat necesitatea unei infrastructuri care permite oficialilor securității naționale „să joace șah” la două mese deodată, cu actori statali și non-statali, în condițiile unui timp care se derulează repede și al schimbărilor rapide ale regulilor. În locul creării de noi birocrății, ei afirmă că SUA trebuie să le (inter)conecteze pe cele existente. În loc să creeze structuri de comandă pe verticală, trebuie să construiască rețele orizontale și să le dirijeze din centru mai bine decât de sus în jos sau de jos în sus. În loc să construiască toate noile capacități în guvernare, SUA trebuie să învețe să valorifice capacitățile actorilor privați interni și externi (IPDGC, Ibid.).

În condițiile în care imaginea și influența SUA s-au deteriorat peste tot în lume, la începutul anilor 2000, Centrul pentru Studii Strategice și Internaționale (CSIC) al SUA a înființat, în 2006, o Comisie Bipartizană pentru Smart Power, cu scopul de a formula o viziune care să orienteze angajamentele globale ale SUA și de a elabora un set de reguli pe baza cărora următorul președinte al SUA, indiferent de orientarea sa politică, să poată implementa politica smart power. Printre premisele care au stat la baza activității acestei comisii au fost sondajele de opinie care indicau deteriorarea imaginii SUA și a poporului american (Pew Global Attitudes Project, din 2006, sondajul Zogby, sondajul World Public Opinion, din 2007, sondajul BBC World Service, din ianuarie 2007 etc.).

Comisia a apreciat că, în alegerile din 2008, un subiect important urma să fie și problema asigurării unui grad mai mare de siguranță pentru cetățenii americani, în condițiile pericolului reprezentat de amenințarea globală a terorismului și a extremismului violent. Angajamentul SUA în lupta împotriva acestui pericol, în opinia Comisiei, trebuia efectuat pe baza a patru principii: liderii SUA să fie în ofensivă contra terorismului internațional, dar să evite să răspundă exagerat provocărilor; eliminarea simbolurilor imaginii unei Americi intolerante, abuzive, injuste; folosirea diplomației pentru finalități pozitive; promovarea, de către liderii americani, a unei viziuni pozitive, mai puternică decât războiul împotriva terorismului. Americanii aveau nevoie de un scop important pentru care să se străduiască, nu numai de o simplă tactică de luptă.

Problema politicii de *smart power* a făcut obiectul atenției Institutului pentru Diplomație Publică și Comunicare Globală de la Universitatea „George Washington”.

În cadrul Landon Lecture (2007) se pune problema întăririi capacității SUA de a utiliza *soft power* și mai buna integrare a acesteia cu *hard power*. Recomandările sale includeau creșterea capacității naționale de dezvoltare economică, edificarea instituțiilor, aplicarea legii, buna guvernare și comunicare strategică; o mai bună utilizare a expertizei în universitățile americane; o creștere amplă a cheltuielilor pentru instrumentele civile ale securității naționale – diplomație, comunicare strategică, asistență externă, acțiune civică și reconstrucție și dezvoltare economică. O cale a instituționalizării acestor capabilități este, probabil, nu recrearea sau repopularea instituțiilor din trecut, ca USIA. Statele Unite au nevoie să gândească la *cum* să integreze capabilitățile guvernamentale cu cele din sectorul privat, din universități, ONG-uri, cu aliații și prietenii (IPDGC, Ibid.).

Strategia americană pentru comunicarea strategică și diplomația publică stabilea și categoriile de public-țintă. Acestea sunt reprezentate de formatorii de opinie din diverse țări – clerici, profesori, jurnaliști, lideri, oameni de știință, personalități militare sau politice –, așa-numitele segmente vulnerabile de populație, incluzând aici tineretul, femeile și minoritățile, în plus și audiența de masă. Prioritățile diplomației publice, pentru a fi posibilă atingerea obiectivelor care i-au fost încredințate, sunt date de extinderea programelor de educație și schimburi culturale, modernizarea mijloacelor de comunicare, promovarea diplomației faptelor. Ca o concluzie a documentului se afirmă că diplomația publică este o promotoare a păcii, ce urmărește îndeplinirea condițiilor pentru ca oamenii din întreaga lume să poată avea o viață mai bună, iar extremismul să nu se poată extinde (Șerban, 2011, p. 81).

În octombrie 2007, Tom Miller a publicat „*America's Role in the World: A Business Perspective on Public Diplomacy*”, un raport în care erau examinate definițiile diplomației publice, problemele pentru economia americană condusă de declinul imaginii publice a SUA și recomanda căi prin care comunitatea de oameni de afaceri putea ajuta în structurarea și promovarea unei strategii de diplomație publică efectivă. Recomandările Business for Diplomatic Action (BDA) erau: crearea unei corporații de diplomație publică independentă și o agenție, Consiliul Național pentru Comunicații, care să raporteze (numai) președintelui, dezvoltarea unei diplomații publice și a unei strategii de comunicare angajând aptitudini, tehnici și procese ale afacerilor globale, o creștere a resurselor pentru acestea de la 1,5 la 3 miliarde de dolari, stabilirea unui corp al Funcționarilor de Rezervă al Serviciului Extern și Ambasador al Bunăvoînței (IPDGC, Ibid.).

Richard L. Armitage, fost adjunct al Secretarului de Stat, Joseph S. Nye, Jr., copreședinti ai Comisiei pentru smart power, CSIS (2007), și o comisie bipartizană a savanților și practicienilor îi solicitau viitorului președinte al SUA să implementeze o strategie smart power complementară puterii economice și militare cu mari

investiții în soft power. Recomandau concentrarea pe șase zone: alianțe revigorată, parteneriate și instituții, dezvoltare globală ridicată, diplomatie publică întărită, integrare economică, tehnologie și inovare, abordare creativă a modului în care este structurată guvernarea organizată, coordonată și bugetată. Recomandările privind diplomația publică includeau creșterea schimburilor (de studenți, savanți etc.), concentrate pe tineret, fonduri educaționale SUA-China și SUA-India, competențe lingvistice pentru Orientul Mijlociu Extins și crearea unui centru nonprofit pentru cunoaștere și comunicare internațională (Ibid.).

David Boren, președintele Universității Columbia, fost senator democrat și președinte al Comitetului pentru Informații al Senatului, în cartea „*A Letter to America*” (2008), aruncă o privire cumpătată asupra lumii, asupra sistemului politic crescând în cinism al SUA, precum și asupra reformelor necesare în politicile interne și externe. Printre prioritățile lui Boren sunt: o mai mare înțelegere, din partea americanilor, a culturii și istoriei celorlalți, creșterea fluxului de studenți și savanți înspre și dinspre SUA din țări importante pentru viitorul lor, relaxarea condițiilor de acordare a vizei pentru studenți, un Corp Internațional al Păcii după modelul instituției similare americane și crearea unui „*guvern independent de gândire în rezervă*” pentru a permite savanților, liderilor în afaceri și ziariștilor cu experiență globală să împărtășească din expertiza și gândirea lor fără să-și compromită independența (Ibid.).

James Glassman, în „*Public Diplomacy in the 21st Century*” (2008), la prima lui cuvântare în calitate de Subsecretar de Stat pentru Diplomatie Publică și Afaceri Publice, fost Președinte al Conducerii (board) Guvernatorilor din Radiodifuziune, a comentat, referitor la instrumentele și planurile diplomației publice tradiționale, abordarea sa despre diplomația publică, definită ca „*un război al ideilor*” concentrat asupra „*câștigării războiului împotriva terorii*”. Aprecia radiodifuziunea SUA drept excepțional de eficientă, iar Departamentul de Stat ca o „*bijuterie a coroanei diplomației publice*”. Înțelegea rolul său de Subsecretar de Stat ca fiind „*să desfășoare partea sa de diplomatie publică (...) care revine SUA*” și să „*desfășoare un cuprinzător efort guvernamental în războiul ideilor*”. El vedea misiunea diplomației publice a SUA de a „*spune lumii despre o națiune bună și miloasă și (...) să se angajeze în cea mai importantă competiție ideologică a prezentului – o competiție pe care noi (SUA) o vom câștiga*”. (Glassman, 2008). Cum vedea el aceasta? Prin utilizarea instrumentelor angajamentului ideologic: cuvinte, fapte, imagini, creând, astfel, un mediu ostil pentru extremismul violent.

Ambasadorul Michael C. Polt, cu o carieră în Serviciul Extern al SUA, din timpul Planului Marshall pentru Germania, oferea, în 2008, șase recomandări pentru următorul președinte: restructurarea ambasadelor din întreaga lume, tratarea diplomației SUA ca pe o profesiune serioasă, reafirmarea rolului corpului diplomatic

ca principal agent pentru îndeplinirea agendei politicii externe a președintelui, crearea unui singur, substanțial și consistent buget al afacerilor externe, pentru toate eforturile SUA în străinătate, crearea de Consilii regionale ale ambasadurilor și încrederea în diplomații profesioniști (Toolbox, 2008).

În raportul Comisiei Consultative pentru Diplomație Publică, intitulat „*Getting the People Part Right: A Report on the Human Resources Dimension of U.S. Public Diplomacy*” (2008), Comisia Prezidențială Bipartisană numită aprecia critic și în detaliu recrutarea, pregătirea, evaluarea, structurile de personal și integrarea funcționarilor diplomației publice în Departamentul de Stat, la nouă ani de la unificarea cu Agenția de Informații a SUA. Printre concluziile sale cheie erau: statele nu fac un efort special să recruteze funcționari de diplomație publică cu experiență relevantă sau cu abilități; în analiza serviciului extern nu se fac testări pentru identificarea înclinațiilor sau abilităților pentru diplomație publică; pregătirea diplomației publice este solidă, dar mai persistă multe puncte neclare; Institutul de Stat pentru Serviciul Extern trebuie să dezvolte cursuri la un nivel comparabil cu cursurile universitare la nivel de licență și să stabilească cursuri serioase de nouă luni, de la nivel mediu la cel superior; evaluarea de către stat a procesului unei recompense substanțiale a conducerii diplomației publice mai degrabă decât sensibilizarea; statul trebuie să întreprindă revizuirea de la zero a structurilor personalului diplomației publice din birourile geografice și ale misiunilor din întreaga lume; persistența sub-reprezentării funcționarilor de nivel superior din diplomația publică era emblematică în continuarea absenței progresului în integrarea diplomației publice în munca de bază din Departamentul de Stat (IPDGC, Ibid.).

CONCLUZII

Într-o lume care a devenit repede multipolară, cu noi state emergente, cu veleități de puteri cel puțin regionale, a venit timpul să fie adoptată o nouă viziune de perspectivă a puterii americane. Mai mult ca oricând, într-o asemenea situație, SUA trebuie să-și regândească strategiile, iar *smart power* este inevitabil necesar să fie o componentă esențială a acestor strategii.

Din punctul de vedere al lui Joseph Nye, SUA nu trebuie să cedeze panicii, în condițiile declinului său și creșterii puterii Chinei. Declinul SUA este apreciat ca relativ și este foarte probabil ca Statele Unite să rămână mai puternice decât orice alt stat în deceniile următoare.

Promotor altădată al politicii de soft power, Nye pledează pentru noul concept strategic de *smart power*. Întemeiată pe capacitatea de a influența și de a lega alianțe, noua postură este croită pe măsura unei Americi aspirând după hegemonie, dar fără a renunța, în niciun caz, la conducerea lumii.

Joseph Nye apreciază că SUA nu trebuie să cedeze fricii, decăderii sau tentației replierii, ci, mai degrabă, trebuie să-și redefinească rolul într-o lume mai interdependentă și complexă ca niciodată. Problema puterii americane în secolul 21 nu e cea a declinului, ci cea a unei noi întrebări: ce este de făcut când realizează că nici cel mai puternic stat nu-și poate atinge obiectivele fără susținerea celorlalte? Răspunsul se conturează sub forma unei noi strategii, numită *smart power*, care se bazează pe o nouă viziune asupra puterii, în care dominația face loc colaborării. Un număr crescând de provocări vor obliga SUA să-și exercite puterea împreună cu alte state mai degrabă decât asupra acestora.

Mai concret, aceasta implică să nu se mai concentreze doar pe hard power, rezultat în special al mijloacelor militare, și de a rezista tentației unilateralismului sau menținerii hegemoniei care a caracterizat epoca lui George W. Bush, preferând, prin prisma a ceea ce fac deja firmele, să formeze alianțe și rețele. *Smart power* nu constă în maximizarea puterii sau în menținerea hegemoniei, ci în combinarea mijloacelor de care dispune în strategii adaptate noului context de difuziune a puterii și de ridicare de noi puteri. Cu alte cuvinte, este vorba de a năzui spre hegemonie pentru a juca mai bine, cu inteligență și finețe, jocul conducerii (*Smart power*, 2010).

BIBLIOGRAFIE:

1. Bachrach, P., Baratz, M. (1962). „Two Faces of Power”. În *The American Political Science Review*. Vol. 56, nr. 4.
2. Boren, D. (2008). *A Letter to America*. University of Oklahoma Press.
3. Cull, N. (2006). *US Public Diplomacy and International Broadcasting During Desert Shield and Desert Storm, 1990-1991*. *Transnational Broadcasting Studies Journal*. Vol. 15.
4. Glassman, J.K. (2008). *Public Diplomacy in the 21st Century*. Washington, D.C., http://www.cfr.org/publication/16698/public_diplomacy_in_the_twentyfirst_century_rush_transcript_federal_news_service.html, accesat la 24 septembrie 2020.
5. Ikenberry, J.G., Slaughter, A.-M. (2006). *Forging a World of Liberty under Law: U.S. National Security in the 21st Century*. Princeton University: The Woodrow Wilson School of Public and International Affairs.
6. Kohut, A., Wilke, R. (2008). *All the world is a stage*. În *The National Interest*.
7. Miller, T. (2007). *America's Role in the World: A Business Perspective on Public Diplomacy*. Business for Diplomatic Action (BDA).
8. Nye Jr., J.S. (2010). *The Future of American Power*. În *Foreign Affairs*.
9. Smith, P.H. (2007). *The Hard Road Back to Soft Power*, https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/gjia/8_1_winter_spring_2007/8_1_winter_spring_2007_c.pdf, accesat la 11 septembrie 2020.
10. Șerban, I.D. (2011). *Diplomația publică – instrument politic pentru SUA ca smart power. Analiză cauzală*, Ileana%20Daniela%20%20C8%98ERBAN%20-%20DIPLOMATIA%20

- PUBLICA-%20INSTRUMENT%20POLITIC%20PENTRU%20SUA%20CA%20SMART%20POWER%20-ANALIZA%20CAUZALA.pdf, accesat la 23 septembrie 2020.
11. *An American Budget* (2018), <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/02/budget-fy2019.pdf>, accesat la 11 septembrie 2020.
 12. CSIS/Commission on Smart Power. (2007). *A smarter, more secure America*/cochairs, Armitage, R.L., Nye, Jr., J.S.
 13. Getting the People Part Right (2008). *A Report on the Human Resources Dimension of U.S. Public Diplomacy*.
 14. IPDGC. (2018). The George Washington University, <https://ipdgc.gwu.edu/author/yvonneoh/page/18/>, accesat la 12 octombrie 2020.
 15. *Remarks as Delivered by Secretary of Defense Robert M. Gates*. (2007). Landon Lecture (Kansas State University) Manhattan.
 16. *Smart power: comment les États-Unis préparent la fin de leur hégémonie*. (2010). În Grenoble École de Management. Comprendre les Jeux Politiques. Note Hebdomadaire d'analyse géopolitique.
 17. *Toolbox: Strengthening American Diplomacy*. (2008). The American Interest. Vol. III.
 18. *US seen as a bigger threat to peace than Iran, worldwide poll suggests*, <https://www.theguardian.com/world/2006/jun/15/usa.iran>, accesat la 12 octombrie 2020.
 19. <https://www.csis.org/events/csis-commission-smart-power-report-release-event>, accesat la 12 octombrie 2020.
 20. <https://go.gale.com/ps/anonymous?id=GALE%7CA160281243&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=15260054&p=AONE&sw=w>, accesat 23 septembrie 2020.
 21. <https://ipdgc.gwu.edu/author/yvonneoh/page/18/>, accesat la 3 octombrie 2020.
 22. https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/gjia/8_1_winter_spring_2007/8_1_winter_spring_2007_c.pdf, accesat la 3 octombrie 2020.
 23. <https://ipdgc.gwu.edu/author/yvonneoh/page/18/>, accesat la 11 septembrie 2020.